

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOYS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrasats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fera de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas.
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

DESPEDIDA DEL ANY

—Adeu, Barcelona, y recados al Ajuntament, que 'l cotxe m' espera.

CRONICA

Se sabia que á Barcelona hi havia senyoras y senyoretas que pintavan; pero que n' hi hagués tantas y que ho fessin tan bé no crech que ningú arribés may á imaginars'ho.

Aixís s' explica que l' exposició femenina organitzada en lo Saló Parés haja produhit desde 'l primer moment general sorpresa. Figúrinse que passen de 90 las firmas de las expositoras, y qu' entre 'ls diversos treballs exposats si no s' hi descubreix una obra d' empenta genial, d' aquelles que s' imposan, hi ha bastants quadrets que no 's desdenyarian de firmar pintors de ben sentada fama y algunas reproduccions com las executadas per la Srta. Soler, filla del aplaudit actor del Teatro Romea, de una perfecció insuperable.

Lo famós frontal de l' Audiencia que representa á Sant Jordi matant lo drach, y las orlas sacerdotals propietat del Sr. Miquel y Badia están reproduhits ab una exactitut tan perfecta, ab una nimietat tan exquisida y ab un coneixement tan assombrós del dibuix y del color, que 's necessita mirars'ho molt de la vora pera cerciorarse de que l' obra es pintada al oli y no brodada com las originals que han servit de modelo á l' artista.

Aquests exemplars per sí sols bastarian pera assegurar l' éxit de l' exposició femenina, y pera proclamar la superioritat de la dona sobre l' home tocant á certa classe de treballs que requereixen una gran delicadesa de factura y la santa virtut de la paciència elevada fins al séptim cel.

*
**

L' exposició, á mes de ferse molt agradable per las obras exposadas, entre las quals hi predominan los quadros de flors, com si entre las donas y las mes hermosas galas de la naturalesa hi existissen corrents poderosas de irresistible simpatía, resulta á certas horas del día un espectacle sumament interessant.

Allá hi van ellas, las autoras, á mirar mes ó menos de regull l' treball de sas amigas ó de sas competidoras y á escoltar, fentse mes ó menos las disretetas, lo que diuen els visitants de las sevas propias obras.

S' ofereix, donchs, una doble exhibició, la de pinturas y la de pintoras... y fins si tant m' apuran els diré que l' exhibició resulta triple, puig no pot prescindirse del element que acut sempre á tot arreu ahont van las donas guapas. Tením, donchs, en lo Saló Parés pinturas, pintoras y joves que la pintan.

Hi ha també las mamás que son las encarregadas de rebre las enhorabonas. ¡Y no s' estufan poch quan algú las hi diu: —D.ª Fulana, la felicito de tot cor: el treball de la seva filla es admirable!

—Favor que vosté vol ferli...—responen ellas totes cofoyas.

—No, senyora, no: justicia... tothom ho diu... ¿Qué no ha llegit *El Noticiero*?

*
**

A una nena, pintora de flors, un jove, que segons tots los indicis es ben rebut per ella y ben vist per tota la familia, li sussurrava á cau d' orella parauletas dolsas que á la noya li feyan sortir los colors de l' animació á las galtas.

Un amich del promés (diguemli promés) que s' ho mirava no sense certa enveja, va dir á un altre:

—Mira l' Arturo: sense ser pintor es *colorista*... ¡Quína manera de ferla tornar roja!

Y l' altre deya:

—Ja veurás, noy, aquests dos per forsa s' han d'

entendre. Ella sab pintar flors y ell sempre ha sapigut tirarne.

*
**

Pero no tots miran la exposició en son aspecte rigorosament artístich, ó artístich amatori de bona fé (diguémho aixís.)

Hi havia l' altre día un xitxaretlo que sense coneixer res d' art, en altrás materias la sab molt llarga, y aquest no mirava 'ls quadros sino las firmas.

Ab la firma 'n tenia prou per entregarse á uns grans transports d' entusiasme, sempre que aixís ho considerava convenient.

—¡Ah!... Si alguna cosa sento es no disposar de un periódich pera posar fins als núvols á l' autoras d' aquest, d' aquell y d' aquell altre quadro—deya senyalant las obras á las quals se referia.

—Noy,—li observá un amich—permetme dirte que tens molt mal gust... Precisament las obras que á tú t' agradan son las mes fluixas de la Exposició.

Y l' altre va replicar:

—Donchs porque vegis que no tinch tan mal gust com vols suposar, sápigas que si las obras son fluixas, de las sevas autoras, la que menos te cent mil duros de dot.

Y com sens dupte pertany á la Congregació de Sant Lluís ó á algun altra de las que 's dedican á concertar casaments ventatjosos, fins va treure punta moral á la seva observació, dihent:

—Déu Nostre Senyor tot ho ha fet bé; á las que no tenen dot els concedeix un gran talent pictórich; y á las que 'ls nega 'l talent pictórich els dona un gran dot... Y á mí, ab franquesa, m' agrada mes lo viu que lo pintat.

*
**

Com á diálech final citaré 'l que vaig sorprendre en boca de dos personas de respecte.

—¡Lo que pot la moda!... Y lo que pot sobre tot en lo sexo femení!... Aquí tens aquesta exposició ¿de qu' es filla mes que de la moda? Ara son un centenar las donas de Barcelona que pintan y exposan. Jo m' hi jugo 'l coll que l' any que vé passarán de doscentas y que 'l número d' ellas anirá augmentant en proporcions incalculables mentres la moda duri. ¿No estás en mí?

—Podría ser... Y per la meva part haig de confessarte que ho celebro.

—En quin sentit?

—En qu' es preferible que pintin telas á que 's pintin la cara.

—¿Pero no creus qu' entre las assignaturas de adorno podrian trobarse'n d' altrás mes apropiadas que la pintura á la naturalesa de la dona? La música, per exemple...

—May!... La dona cantant ó teclejant m' ataca 'ls nervis... A lo menos pintant, no fa soroll.

L' eminent compositor Saint Saëns que havia vingut á Barcelona per assistir al estreno de la seva ópera *Sansone e Dalila*, se 'n ha anat inopinadament, escrivint al marxar una carta á un seu amich, en un párrafo de la qual, publicat per *La Vanguardia*, manifesta la causa del seu determini:

«Dispenseume, amich meu—escriu l' ilustre compositor—sento molt tenir que deixarvos á vos y als vostres; pero no puch permeneixer mes temps á Barcelona; m' hi poso malalt, y estich jugant un paper que no 'm convé ab el *Teatro del Liceo*, que 'm tracta una mica com una cantitat despreciable, al mateix temps que pera ferne un reclam, se serveix de la meva persona.»

Diguém ab los mussulmans: «Estava escrit.»

Sí, senyors: estava escrit que l' insigne músich

UN AVIS

—Procuri, don Francisco, que 'ls seus dependents em cuydin las bestias ab més esmero, porque tota aquesta farám, sembla que no, y 'm costa molts quartos.

francés no hagués de trobar may en una ciutat com Barcelona que tant se precia de filarmónica y de obsequiosa ab las personas de talent, aquella bona acullida á que té dret pel seu mérit universalment reconegut.

Vingué anys enrera, poch després de inaugurar-se 'l *Teatro Lirich*, á dirigir uns concerts notables. Avuy que 's repetissen hi hauria empentas; pero en aquella ocasió 'l gust musical estava aquí bastant atrassadet, y no va anarhi casi ningú.

Saint Saëns aplaudit á París, festejat á totas las capitals d' Europa ahont se presenta, va trobar á Barcelona 'l gel del Polo Nort. No té, donchs, res d' extrany que digui que aquí 's posa malalt: la fredor excessiva costipa... y dels costipats qui menos se n' escapa son els temperaments massa susceptibles.

L' autor de *Sansone e Dalila* crech que 'l té aquest temperament. Y consti que no seré jo qui li negui 'l dret de tenirlo.

Si 'l demostran los tenors y las tiples y totas las estrellas de l' art lírich ¿per qué no l' ha de poder

tenir un mestre compositor que figura avuy en primera fila no sols á Fransa sino á Europa entera?

Y sent aixís ¿per qué l' empresa del Liceo no havia de fer per ell lo que faria per qualsevol cantant de celebritat mes ó menos justificada?

La veritat es que un mestre de la talla de 'n Saint Saëns va arribar á Barce'ona, com un D. Ningué. Ell se queixava de que l' empresari no l' hagués anat á rebre á l' estació. L' empresari preten justificarse dihent que va enviarhi un delegat, porque ell tenia molta feyna.

Saint Saëns va sentirse altament digustat de que l' estudi de la séva ópera estés encare tan endarrerit que per forsa la seva estancia á Barcelona havia de prolongarse una porció de dias. L' empresari diu que l' atrás del *Sansone e Dalila* 's deu á causas fortuitas, independents de la séva voluntat.

—Llavors — vaig preguntar á una persona que coneix íntimament tots los assumptos de l' empresa — ¿per qué enviar á buscar tan prompte al autor de l' ópera?

—Aquí está 'l *quid* — me va respondre l' aludida persona. — No havia arribat encare l' hora de que l' empresa li dongués avis de que podia empendre 'l seu viatge, que ja 'l Sr. Saint Saëns va anunciar que venia, sense donar temps á que se l' advertís.

De totas maneras l' empresa ja que 'l tenia aquí devia esmerarse en fer lo menos penosa, lo mes agradable possible la seva estancia á Barcelona. Creure que ha complet ab ell posantli l' ópera, y enviantli un palco porque pogués assistir á una representació del Liceo, conforme ha dit lo senyor Bernis en un comunicat, es un error: aixó pot bastar á un principiant, á un desconegut, no

á un home de la talla del ilustre compositor francès.

La veritat es que per la susceptibilitat y la poca paciència de aquest y per la falta de tacto y de sollicitud de l' empresa, 'ls barceloníns que desde lo dels concerts del Lirich tenim un deute contret ab l' autor del *Sansone*, ens veurém privats de saldarlo.

Tot aixó, á riscos de que 's puga dir, no sent veritat, que Saint Saëns no es un *Sant* de la nostra devoció.

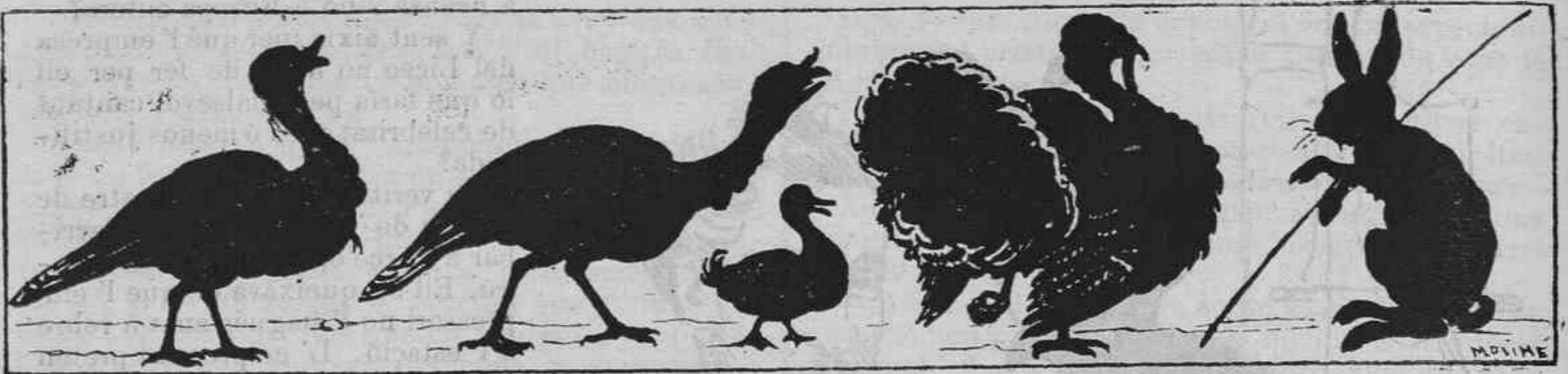
P. DEL O.

CAMÍ ETERN

La joventut es com foch,
com més gran la flamarada
més abrusa, més consúm,
y més aviat s' apaga.

El pensament es aucell,
com més vola y més s' enlayra
se fatiga més aviat
y cáu malmesas las alas.

VIRAM DE RESERVA

—¡Ens hem salvat!—murmuran.
¡Pobrets, quín desengany!

Ja 'ls ho dirán de missas
al arribá á cap d' any.

Al bó de sa joventut
ven l'escéptich que s'apaga:
va consumi el primer flam
tota la forsa de l'ánima.

Per aixó, son pensament
el dupte crudel l'esclafa:
va enfilarse massa amunt
y va malmetre's al caure.

Y are sens pena ni goig
jornada detrás jornada
atravessa l'aixut erm
de la vida, sens queixarse.

Y quan del vent al murmur
sent, que vibran esblaymadas
romors que arriban á n'ell
desde 'l port de la esperansa,
passeja pel seu entorn
la indiferenta mirada,
y al veure arreu el plá immens
que ab el cel fent rotllo 's tanca,
sense una sinuositat
ni una pedra solitaria
ni un migrat oassis al lluny
ni al horisó una montanya,
dona un jadéu! al passat
al present una mirada,
clou els ulls al avenir
y.... torna á empendre la marxa.

A. LLIMONER.

LA GRAN IGNOCENTADA

Tots els bromistas—que aquí abundan y n'hi ha alguns de molt bona sombra—van reunir-se pera tractar de posar la llufa á la ciutat.

—¿Fem una cosa que sigui digna de nosaltres?—digueren els que venían á constituir la mesa.

—Femla—cridá un altre;—pero femla de tal modo, que obrant cadascú pel seu compte, vinguém en conjunt á organitzar una ignocentada que á mes de coronarnos de gloria, 'ns dongui, si es possible, algun profit.

—¡Bravo!—esclatá la reunió, picant de peus y de mans y removentse en convulsions epilépticas:—¡que 'ns coroni de gloria! ¡que 'ns ompli de profit!... ¡Si pot ser que hi haja mes profit que gloria, encare millor!—

Restablerta una mica la calma, un dels concurrents va pendre la paraula y parlá d'aquesta manera:

—Jo soch carnicer, y desitjant contribuir ab totes las mevas forsas al brillo de la broma que 's projecta, 'm comprometo á endossar al públich carn dolenta fentli pagar per bona, donarli vaca en compte de bou y obligarlo á menjar las mes enrevessadas pallaringas.

—¡Molt bé!—xisclá lamultitud:—¡d' aixó se 'n diu tenir gracia! ¡Viscan els carnicers humorístichs y plagas de la parroquia en tota la extensió de la paraula!...

—Aquí 'm teniu á mí, que soch cotxero—digué un altre—y com á tal vull secundar la vostra xerínola. Jo correré pels carrers ab lo meu vehícul lo mateix que si atravesés un desert, y quan aixafaré una criatura posaré l'animal á escape, pujant per las aceras, malmetent arbres y mirant si de passada aixafa á un cos gran.

—¡Ole ya!—digué l'auditori, admirat de la graciosa ocurrencia del cotxero:—¡Aixó també va bé!... Que parli un altre.—

El que s'alsá llavors era un taberner:

—Ja sabéu qu' en materia de bromas may soch jo 'l darrer de la llista. ¿S tracta de posar solemnement la llufa á la ciutat? Donchs contéu ab mí en tot y per tot.

—¿Qué farás?—van preguntarli.

—¿Qué? Sense que á casa hi entri ni una sola gota de such de rahims, vendré ví á tothom, y ab tota la frescura del mon escriuré sobre las botas de la taberna uns lletreros que dirán: Alella, Priorato, Seco, Dulce, Mistela...

—¡Bién pel taberner bromista!—cridaren els concurrents, aixecantlo poch menos que en triunfo:—ab taberners d'aquest tenor se pot anar á qualsevol puesto. ¿Quí parla ara?

—Jo—respongué un sabater, aixecantse ab molta desenvoltura:—vull prestar el meu concurs á la vostra ignocentada, y penso ferho d'aquesta manera: al que 'm demani unas sabatas novas, li etzibaré un calsat fet ab desferras de sabatas vellas; al que vinguí á comprar unas botas totas de pell, n'hi plantaré unas en que mes que pell hi haurá cartró.

—¡També té sombra aquesta surtida!—digué la multitud, sincerament entussiasmada:—¡aquí hi ha enginy, picardía... y experiencia del negoci! Bueno... ¡que hable otro! ¡que hable otro!...

Tocá 'l torn á un empresari de tranvías:

—Aquí 'm teniu resolt á eclipsarvos á tots y á demostrarvos que, en qüestió de conjuminar bromas, lo qui verdaderament talla 'l bacallá soch jo.

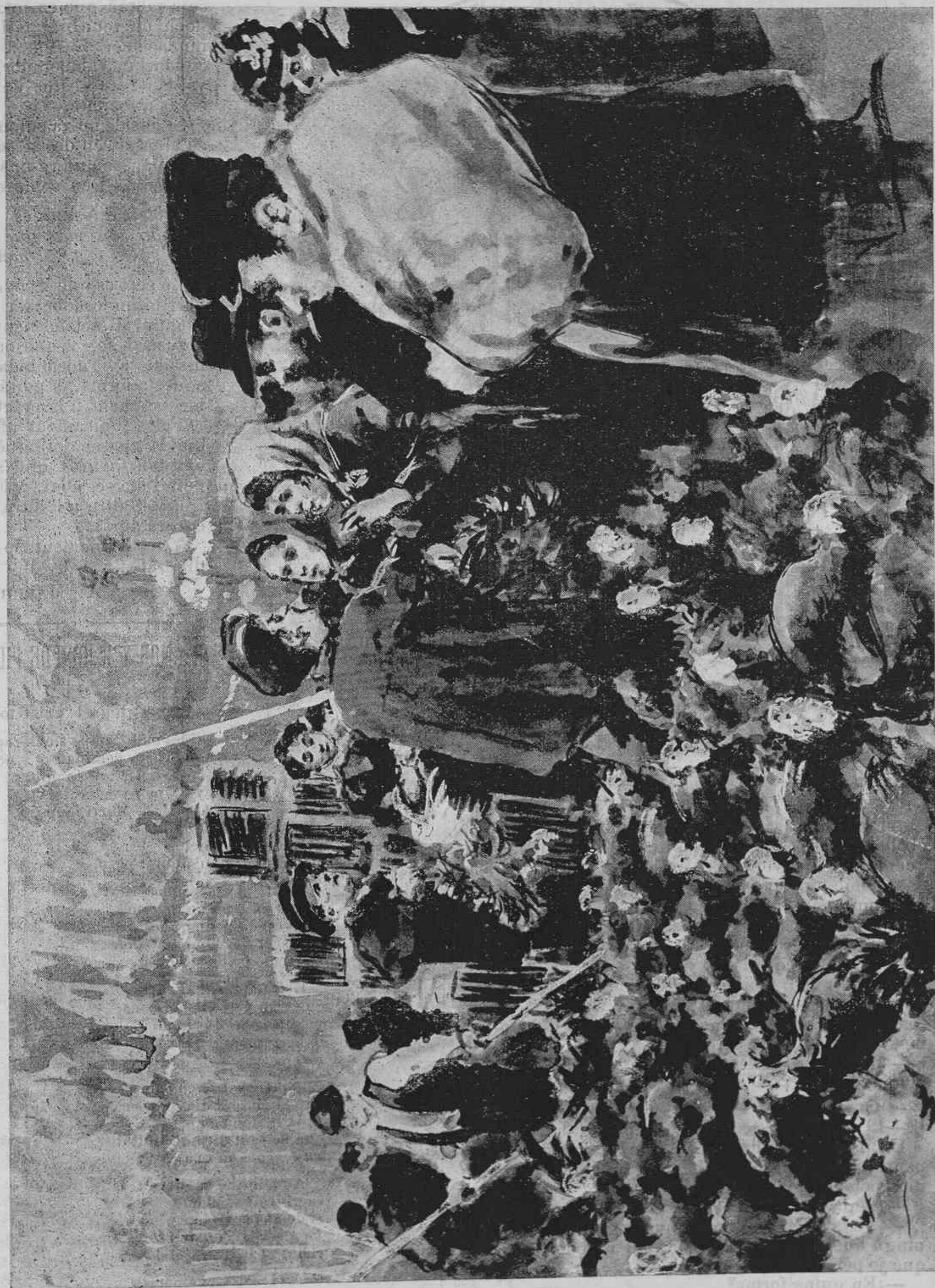
—¿Qué pensas fer?

—Si en un carruatje hi caben setze personas, fern'hi cabre cinquanta; si en los llochs concorreguts s'hi ha de anar al pas, crugarhi volant; si aquí y allá no 'm permeten que m'hi aturi, aturarme aquí y allá ab preferencia als demés sitis que 'm senyalin.

—¡Guapo! ¡Hurra pels tranvías de la nostra corda! ¡Vingan mes ideas! ¡Que parli tothom! ¡Que enraioni tot el género humá!...

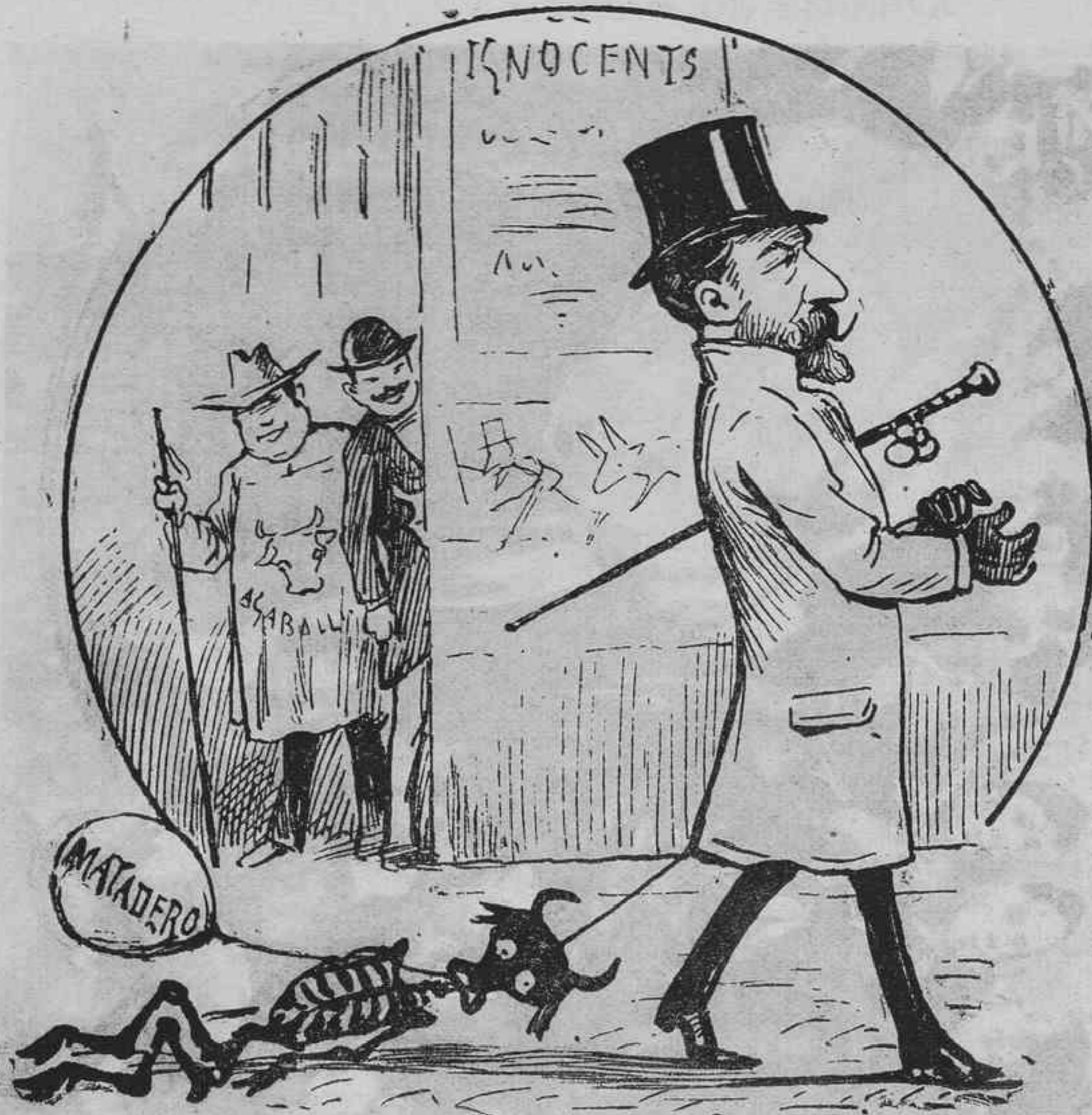
Llavors s'aixecá un individu de la guardia municipal:

FIRAS DE NADAL (Del natural, per V. Buil.)

Mercat de gallis

¡IGNOCENTS!

¡Cóm s' empolayna!
 ¡Cóm s' estarrufa,
 sense adornarse
 que dú la llufa.

—Desitchant contribuir con mi *óvalo* al gracioso obchecte que os proponéis, desde ahora us declaro que soy de los vuestros. Me estaré todo el día badant como un tanoca, desaparechent de los lugares de compromís, posándome al costat de los que no tienen rahó y mamándomelas tan blandas como pueda, al istiu paseando por l' ombra y en invierno sentado donde me dé el sol.

—¡Magnífich, Quimenes!—li cridaren desde set ó vuyt cantons:—ab aquest humor y aquestas teorías ten per ben segur qué anirás lluny. ¿No hi ha ningú més que prengui la paraula?

—Jo—digué un senyor saludant ab molta ceremonia.

—¿Qui sou?

—L' arcalde.

Un prolongat murmull, en que hi havia més espant que altra cosa, acullí la declaració del ceremoniós personatje.

—¿Pero vos també penséu pendre part en....

—¡Vaya! ¿Per qué nó? Y que segurament no hi ha ningú que pugui dar á la llufa el relléu y la gracia que jo penso darli.

—¿En quína forma?

—Es lo més clar del món. Encarregat com estich de vigilar y castigar las infraccións dels forners, dels carnicers, dels cotxeros, dels taberners, dels sabaters, dels empresaris de tranvías y dels municipals, ben lluny de vigilar, em posaré á gronxarme y á fé

'ls ulls grossos, y municipals, tranvías, sabaters, taberners, cotxeros y carnicers sabrán que en mí, en lloch de tenirhi un fiscal implacable, hi tenen un amich, un colaborador, un verdader protector de las sévas atrocitats.—

Si la sala no va enfonzarse al espatech de la salva de aplausos que resoná, va ser perque Deu sempre

...proteje á los malos
 cuando son más que los
 buenos.

Lo cert es que 'l concurs del últim orador va ser acceptat ab aclamacións d'entussiasme, y que organizada la ignocentada en aquesta forma, 's portá immediatament á la práctica.

Falta únicament afegir que la guassa obtingué un éxit tan *fabulós*, que 's repetí 'l día següent, y l' altre, y l' altre y l' altre.... y encare dura.

Y, probablement, lo que durará!....

A. MARCH.

L'AMOR Y'L JOCH DE PILOTA

AL AMICH MARTÍ GIOL

Fa molt temps tinch reparat que certa semblansa 's nota entre 'l joch de la pilota y l' amor modernisat. Ab aixó, Martí, suposo

que serás de má opinió
 si miras ab atenció
 los exemples qu' aquí 't poso.

'L qué pensa pendre estat vivint sol com un marqués, y al cap de poch qu' es casat l' hi surt per dona un soldat fa una entrada de revés.

L' infelís treballadó que treballa sens descans y sa dona al any rodó te bessonada, es aixó:
 una pifia y tants á tants.

Aquell pobre enamorat que al mateix dia que 's casa te ja la dona en estat... que no vull dí; ha resultat un tongo com una casa.

Aquell que sa ditxa tota sacrifica á son amor si de cas l' hi donan pota, ve á ser un cop de pilota rebut al bell mitj del cor.

Ab los dos enamorats que s' estiman ab dalit y al poch temps de ser casats pel cap se tiran los plats resulta un partit renyit.

Y el que per fé un vers dolent tot lo seu talent agota

y com jo ho fa malament,
es una proba evident
de que no hi enten pilota.

E. PAUSAS R.

PROGRESSOS

¡Qué 'n tenia de rahó aquell xulo que exclamava:
Como cambéan los tiempos!

Tot se modifica, tot se transforma, tot reb un día ó altre l' empenta del progrés.

¿Qué succehía, per exemple, avans, quan un nou capellá cantava missa?

La cantava, entrava oficialment en el gremi clerical, se 'n anava á caseta... y llestos.

¿Avuy? Si per cantar la primera missa no 's fa la mateixa cerimonia que per inaugurar una estàtua ó un saló de ball, poch se n' hi falta.

Fins... vejín si hem progressat y si *los tiempos* en efecte *cambéan*, fins fan posar la noticia al diari, com lo sabater que obra una botiga al públich ó com l' autor que ha estrenat una comedia.

Aquest día vaig tenir ocasió de véureho. Un periódich dels de *més circulació*—de fixo que 'l *Noticiero* ja aixeca 'l cap—portava la relació detallada d' un acte religiós d' aquest género.

El *suelto*—que á lo menos tenia dugas dotzenas de líneas—comensava aixís:

«Ayer celebró su primera misa en la iglesia... tal el joven presbítero don... Fulano de Cual.»

Lo més bonich es que aquesta gaceti-lla anava precedida d' un' altra en que 's parlava d' una funció de teatro y seguida d' un *suelto* en que 's deya no se qué de la Comandancia de Marina y d' una causa instruhida contra no sé qui.

La relació continuava en aquests termes:

«El acto resultó brillantísimo...»

¡*Brillantísimo!*... ¡El mateix adjectiu que s' aplica als balls de máscaras y á las vetlladas literarias!

«Asistiendo numerosa y distinguida concurrencia...»

¿No 'ls sembla, al veure aixó de *concurrència distinguida*, qu' están llegint el relato d' una festa profana?

En l' acte, com es consegüent, va haverhi la seva *miajita* de música, y al tocar aquest assumpto, diu el periódich referit:

«...teniendo magistral interpretación, bajo la acertada batuta del maestro... Mengano.»

Ni mes ni menos que si estés describint la execució de la sinfonía del *Tanhauser*.

Pero aixó—y aquí sí que hi encaixa perfectament la frassó de 'n Tony Grice,—*aixó es res*.

¿Qué 's figuran vostés que van fer els concurrents á la piadosa cerimonia, un cop aquesta va ser terminada?

¿Ahónt se pensan que va anar el nou sacerdot?

¿A resar una part de rosari? ¿A donar gracias á alguna Mare de Deu per haverli permés acabar gloriosament la carrera?

Ara ho sabrán:

«Terminado el solemne acto religioso, reuniéronse la familia del nuevo sacerdote y sus amigos en el restaurant Martín...»

¡Allá mateix ahont anava ab tanta freqüencia l' inviete Fontrodona, després de las sessions municipales que donavan... feyna!...

«...donde fueron obsequiados por los señores padrinos con un banquete...»

No un senzill refresch, ab quatre melindros: banquete ¡banquete en tota forma!

«...al final del cual se pronunciaron entusiastas brindis, que fueron calurosamente aplaudidos...»

Brindis entusiastas... aplausos calurosos... ¿Qué mes s' hi ha de posar perque l' acte resulti una verdadera *festa progressista*?

Vaja, repetím ab el francés Pelletan:

—«El mon marxa.»

De lo qual ens en alegrém moltíssim.

MATIAS BONAFÉ.

TURRONERÍAS

—¿Que no compra turróns el *sinyor*?
—Ens ho hem gastat tot ab l' empréstit.

VIGILIA DE NADAL (Apunte del natural, per V. BUIL.)

Lo mercat de Sant Joseph, á las nou de la nit

VIDRE VOLADOR

Versos ray! Si vols que n'ompli
los fulls que ab ton àlbum restan,
no has de fer més qu' avisarme,
y tot seguit vas á veure
com deixo de ratillas curtas
las planas que quedan plenas.

Versos ray! Si ab los que hi constan,
subscrits per preclars poetas,
cantors tots de ta hermosura,
no estás encara prou contenta,

sols faltava ta demanda
á la pobra musa meva;
(que si en realitat es pròdiga
no ho es pas, no, de tendresas,)
pera que de ratillas curtas
te vejesses satisfeta.

Versos vols? Versos te dono,
árits més que la terra erma,
exempts d'armonios llenguatje,
pobrets de fondo, com sempre.

Jo no 'l se donar lo cor
com los que m'antecedixen,
escriptors qu'honran al llibre
molt més qu'á tú, Amelia bella

Jo no 'l sé... ni 'l puch donar;
y á qui te 'l donga no l cregas.
Pots avans fer una proba
per haverne la certesa.

En lloch d'un vers, dant lo cor,
demánali una pesseta;
(que, com ja veus, es molt menos
qu'entregarte l'existencia)
y ab sa negació, segura,
te podrás molt ben convèncer,
de qu' es predicá una cosa
y un'altra dar trigo, Amelia.

TELESPORO PEGADELLA.

L'última senmana del any, teatralment considerada, acostuma á ser molt fluixa. La gent mes que dels teatros se preocupa del gall, dels turrans y del xaretlo, y encare qu' en alguna de las festas se fa un plé, per lo mateix que aquest s'alcansa naturalment per costum ó per rutina, de aquí que 'ls empresaris no 's trenquin gayre 'l cap per alcansarlo.

Venen després las funcions d'ignocents. Cada companyia s'enginya com pot pera fer riure al públich... Algunas vegadas, com qui no fa res, li penjan la llufa.. Pero tot passa, y tot se celebra, perque la gracia resulta sempre quan cau sobre bon terreno, y á un públich que va al teatro ben previngut per cargolar'shi, pocas pessigollas li bastan.

Aixís donchs, per lo que tenen de circumstancials, prescindirém de las funcions ignocentadas que van donarse 'l di-l-luns, limitantnos á consignar que per punt general varen cumplir lo seu objecte, especialment las del teatro de Catalunya y de Romea.

Y passant á cosas mes serias, dirém que 'ls éxits teatrals de la senmana se reduheixen á dos: una ópera y un concert.

LA GIOCONDA

Signé posada al Liceo y ab ella debutá la contralt senyoreta Campadónic.

Aixís com hi ha días de desgracia, n'hi ha també de bona lluna, y era d'aquests últims aquell en que s'escaygué la reprise de l'ópera de 'n Ponchielli.

Que la partitura es desigual y desequilibrada, ho sab tot-hom; qu'está á tres quarts de quinze de las tendencias avuy predominants no sols la música sino en totas las arts, no ho ignora ningú; pero *La Gioconda* te cosas, y aquestas cosas la salvan y la fan aplaudir sempre que conta ab bons intérpretes com els que ha trobat al Liceo en la present ocasió.

Comensém pel mestre Campanini que la va dirigir ab molt brio donant á las pessas principals notable expressió; seguim per la Tetrizzini que no hi ha que dir si estaria felís en l'interpretació de un personatge que tant se presta á l'acentuació dramática; continuém per la debutant qu'es una argentina hermosa ab sanch italiana y espanyola dintre de las venas, ab una veu verdaderament notable que li franquejará las grans alturas abont brillan las estrellas del art lirich el día que á sas inmillorables qualitats reuneixi una millor escola de cant y una mica mes d'experiencia; continuém encare per la Srta. Gardeta, que desempenyá á perfecció 'l paper de Cega; consigném que 'l tenor Giraud y 'l baix Luppi van estar molt discrets en sas respectivas parts, y reservém 'l últim lloch, lo siti d'honor al baritone Blanart que va fer un Barnaba magistral, com potser may s'havía sentit á Barcelona.

Ab tots aquests elements y salvadas algunas deficiencias, de algún bulto en los coros, y petitetas, casi insignificants en l'orquestra, la representació de *La Gioconda* ha vingut á aumentar ab un més los éxitsafortunats de la present temporada.

CONCERT NICOLAU

La novena sinfonia de Beethoven es la que més ha fet enrahonar á la critica analitica de las grans concepcions musicals. Se la considera generalment com una obra, gran, inspirada, genial; pero intrincada y mes propia per la inteligencia dels iniciats en lo gran art que per la majoria del públich.

Se suposa que Beethoven la va escriure sense preocuparse de aquest últim poch ni molt, com si hagués dit:—Aquí teniu un va-y-tot del meu geni, y qui no li agradi que ho deixi.

Donchs á pesar de aquests antecedents los números instrumentals de la novena sinfonia que varen executar-se diumenje al mati baix la direcció del mestre Nicolau, tingueren un éxit grandios, indescriptible, y lo qu' es mes sorprendent encare, un éxit popular.

¿Qui diu que aquella música no es ben inteligible? Lo públich que omplia 'l teatro vá entrarhi desseguida, y la séva

admiració anà creixent per graus, desde 'l primer temps al scherzo del scherzo al adagi, aquell adagi, l' únich fragment de l' obra que 's coneixia á Barcelona per haverse executat baix la direcció del mestre Vincent d' Indy. Lo públich en massa demaná diumenge la séva repetició.

L' hermosura de l' obra es evident; pero el mérit de que han fet gala lo mestre Nicolau dirigintla y 'ls professors de l' orquesta que tant admirablement la senten y l' interpretan, no pot posarse en dupte. Sobre de tots ells recau en una part máxima la gloria de la jornada del diumenje: Sense aquella claretat, aquella precisió, aquella seguretat, aquella confiança, aquell aplom de que donaren probas, hasta 'l punt de que semblava que may haguessin tocat res més que la novena sinfonia, aquesta pessa admirable no hauria entrat tan de plé en la precepció del públich, ni hauria provocat las grans mostrás d' entusiasme que sigueren lo digne entonament de tanta maravella.

Tothom deya lo mateix:—Aixó es lo que no se sent gayres vegadas á la vida.

Y tothom feya vots perque la novena sinfonia puga sentirse quan més aviat millor, en tota la séva integritat, ab las parts de veus, es á dir tal com la vá concebir y la vá escriure 'l Miquel Angel de la música sinfónica.

N. N. N.

COSAS MEVAS

¡Qué blau es el cel,—qué roja la plana!
¡Qué rós es el blat,—las casas, qué blancas!
¡Qué negro l' abim—qué gris la montanya!

... ..
¡Qué blaus son tos ulls—qué rojas tas galtas!
¡Qué rós ton cabell!—tas dents ¡y qué blancas!
¡Qué negro ton cor—qué gris la téva ánima!

Sols un mal te desitjo per venjarme
de la téva traició:
Que trobis un con tú y que tú l' estimis
com t' estimava jó.

Darrera d' ella
ho ha perdut tot:
amistats, quartos,
salut y honors.
—¿Y quién es ella?—
dirá el lector.
—¿Ella?... Una dona
qu' es guapa y prou.

Com passa ab la virtut, que 'l premi 's troba
en la virtut mateixa,
del amor que jo 't tinch, sols trobo en premi
la seva propia essencia.
Pero 'm fa tan de be, que, dins mí sento
tas virtuts y bellesas.
¿Que no m' estimis tú, que se m' en dona,
si, per xó, ets tota méva?

—¿Si no pensas estimarme
com no m' has estimat may,
mos diners y ma salut,
per que t' interessan tant?

He pujat á casa seva
y l' he trobada ben sola.
Al véurela tan bonica
y tan lleugera de roba,
mon amor pur s' ha tornat
desitj ardent, febre boja ...
—Are es la ocasió, m' he dit;
cor meu, aprofitat, gosa,
no es qüestió de perdre temps,
¡pochs embuts y mans á la obra!—
Ella ha comprés ma intenció
y s' ha tornat tota roja.
La rojor d' aquellas galtas
l' ha salvada d' una y bona.

Dius que sí, que m' estimas y 't veig sempre
ab la fredor del glás.

No n' hi ha prou que m' estimis y que ho diguis.
M' has de sabé estimar.
Has de mostrarme el goig de la teva ánima,
en ton pàlit semblant.
D' aquest modo mon cor, tan egoista,
viu content y enganyat.

—
¿Quina gracia y quin humor
voleu que tinguin mos versos
si la vaig estimant més
y ella va estimantme menos?

—
He observat que somrius ab ironía
quan te parlo d' amor
y ab acudits y xistes que intercalas
en tos fútils sermons,
me vens á demostrar qu' ets insensible
á n' els planys del meu cór...
Sentiré vivament que un dia ó altre
no estimis de debó.

—
Per que vegés lo idéntich
de mon amor
li vaig dá á llegí 'l «Werther»,
qu' es la passió
més pura y més ardenta
que sentí un cor.

—
Per que vegés lo idéntich
de son amor,
m' ha dat á llegir ella
«Manon Lescaut.»
La historia del... romanso
més gran del mon.

—
Sempre que se m' ocorreix
declararte ab gran passió
lo que sento y expresarte
ma alegría y mon dolor,
al sentirte, ab ta veu dolça,
y al veure't ab aquest cos
plé de gracia, 'm trencas sempre
la paraula y la rahó,
y segur que de allavoras
endavinas mon amor,
entre mí dich:—¡Y que tonto
y que ridícul que soch!
¿No sab ella que l' estimo?
¿Per que tinch de dirli jo?
¡L' estimo! ¿Donchs, que vull més,
si estimantla soch ditxós?

MAYET.

Ahir va sortir lo quint quadern de BARCELONA Á LA VISTA. La colecció de lo més notable, de lo més pintoresch, de lo més típich que tanca Barcelona va completantse ab aquesta publicació que posa á las mans de tothom per la seva fabulosa baratura, una reproducció gráfica realisada ab los medis més perfeccionats de las bellesas y curiositats de la Capital de Catalunya. Lo públich s' arrebatá de las mans aquest quadern de la mateixa manera que va ferho ab los anteriors y es de creure que seguirá fentho ab los successius, perque *Barcelona á la vista* es una producció típica barcelonina sense precedents y ab la qual cap dels infinits *port-folios* que s' han publicat fins ara, ha lo-grat alcansarnos.

Ho dihém sense vanagloria, atribuhint al públich que tant ens favoreix tot lo mérit de la nostra empresa.

Avuy s' acaba l' any.

Se 'n va de aquest mon deixantnos un gabadal de desgracias, de tristesas, de preocupacions y de miserias.

GANGAS MUNICIPALS

—¡Hasta nosaltres hem tingut aguinaldo!... Veritat es que la nostra feyna es molt pesada...

Dugas guerras devoradoras, per falta d' una; moltes families plorant la mort dels seus fills y altres ab un ay al cor continuament, pensant ab els que tenen á Cuba ó á Filipinas.

Poca feyna y molts treballs.

Y per tot consol en Cánovas al poder y en Sagasta de repuesto... dos galls vells de carn mes dura que una sola de sabata.

* *
¿Y qué será l' any nou, que demá comensa?

¿Qué volen que sigui un any que comensa en divendres... y en divendres s' acaba!

A falta de la senmana dels tres dijous, tindrém l' any dels 53 divendres.

De totas maneres consti á tots los lectors que l' ESQUELLA 'ls el desitja tan felis com per ella mateixa... y estiguin ben segurs que si de la nostra voluntat dependís, ningú 's queixaria.

L' idea reformista 's fica per tot arréu hasta en los Jochs Florals.

Precisament ahir al vespre havia de reunir-se l' *honorable Cos d' Adjunts* pera acordar algunas reformas en sos venerables estatuts.

La mes important y significativa 's refereix á la publicació del volúm. Fins ara aquest havia de contenir totas las composicions premiadas; pero á tenor de la reforma, únicament se publicarán ab carácter obligatori las que obtingan los premis y accésits ordinaris y 'l primer premi extraordinari. La publicació de las restants dependrà del *estat económic del Consistori*.

* *
Aquesta reforma, millor que reforma *estisoradeta*, demostra ab massa cruesa la situació precaria de la Institució típica de la literatura catalana. ¿Qué dirán los castelláns quan s' enterin de que 'l Consistori dels Jochs Florals no te fondos, ni pit pera comprometes á estampar totas las composicions que premihi en sos anyals certámens?

Y aixó que subvenen als gastos de la festa 'l Cos de Adjunts ab las sevas quotas, y l' Ajuntament y la Diputació ab las sevas corresponents subvenciones... Y aixó que 'l volúm imprés, després de repartirse entre 'ls Adjunts, se posa á la venta pública.

Y ab tots aquets elements ¿no poden reunir-se 'ls maravedissos necessaris pera assegurar l' estampació á totas las composicions?

¿Qu' es açó? ¿Falta de recursos ó mandra? ¿Pobresa ó defalliment? ¿Flors ó espinas?

Diálech cassat al vol, diumenje passat al dematí:

—Ahont va Sr. Tomás, tan decidit!... ¿A missa?

—No senyor, vaig á novena.

—¿A quína iglesia?

—A Novedats.

—¿A Novedats hi ha novena?

—Si, senyor: la *novena* de Beethoven.

Ab tot y haver caygut á Barcelona tres ó quatre sorts de las que per la seva importancia 's telegráfián per separat, la rifa de Nadal ha deixat aquí un déficit de uns quatre milions de pessetas.

Ab la rifa succeheix com ab els plets.

El que 'ls guanya 's queda sense camisa y 'l que 'ls pert sense pell.

Lo que deya un jugador:

—¿Y jo que somiava que aniria en cotxe, ni deu céntims m' han quedat per pujá al tranvía!...

Encare cueja la qüestió de la vaca tísica.

La corporació municipal esperarà tranquilament lo dictámen de no sé quinas entitats científicas que han de informarla respecte á si es nociva ó no á la salut pública *la venta de la carne de reses afectadas de enfermedades infecciosas, previa la extirpación de la parte dañada*.

Lo qual prova que 'l nostre Ajuntament de tot vol ferne caldo... fins dels microbis.

* *
Digan lo que vulguin las entitats consultadas, es una iniquitat que revolta l' estómach, la sola idea de que certas carns pogan posarse á la venta pública.

Lo consumidor las paga per bonas, y bonas haurían de servirseli.

No 'ls caps-de-bestiar malalts, sino fins els flachs, els esquálits, els que no están ben cebats deurían rebujarse del escorxador que administ a l' Ajuntament.

Y á no ser aixó possible, per no permétreho la llei, deuria ferse una classificació posantse marcas distintes á la carn bona y á la de qualitat inferior. Aixís sabria 'l públich lo que compra, y si lo que menja correspón als preus á que fan pagarli.

Ja sé que aquest sistema de classificació treuria de test als senyors abasteixedors, acostumats á cometre 'ls abusos mes escandalosos.

Pero ja es hora de ferlos entendre que si es tolerable que siguin abasteixedors del mercat de carns, no es lícit que siguin al mateix temps abasteixedors dels cementiris.

La col·lecció zoològica del Parch s' ha augmentat ab nous exemplars entre las quals son dignas de citar-

ELS INUTILS

—¡También es ocurrencia la del Alcalde! Precisamente estos días, querer hacernos lluir y ponernos en competencia con las señoras....

se unas gallinas japonesas que tenen una quía llarguíssima.

Ja ho deya un que ha estat molt temps á Filipinas:

—Tot lo del Japó porta molta qua.

També han ingressat en la col·lecció algunas serpents que haurían fet las delicias de 'n Carlos Altadills.

Perque no son serpetas, com las qu' ell veyá per tot arreu, sino serpentóns y dels mes tremendos.

Y ara si volen saber ahont se poden veure, 'ls diré que al invernácul que fins ara havían ocupat los lloros y 'ls papagayos. Allá si s' alsan de puntetas y tenen la vista fina, las veurán, dormint casi sempre caragoladas com las anguilas de massapá.

Hi sentit á dir que uns animals que durant l' hivern casi dormen sempre, s' han fet molt simpátichs al Sr. Nadal.

Y á propòsit de la instal·lació de las serps.

Los lloros y papagayos que fins ara havían sigut amos y senyors del invernácul, avuy prenen la fresca penjats en los fanals y 'ls arbres immediats.

Lo dilluns, un d' ells cridava:

—Hostes vindrán que de casa 'ns traurán.

Ho cridava 'l dilluns: el día de Inocents.

Amigo, ara sí que sempre que vegi á n' en Coria li faré gran barretada.

Ab pochos días de diferencia li han sigut concedidas dugas distincions: la creu del Mérit naval y 'ls honors de Qefe superior de administració civil.

Una distinció de hivern y un' altra d' istiu.

La de hivern es la dels honors, cosa que sempre governa molt. Y la d' istiu la créu del Mérit Naval que se la podrá penjar al tapa-rabos quan vaji á pendre banys de mar.

Que siga l' enhorabona, y á fer mérits, á veure si 'l Papa 's decideix á concedirli un títul de noblesa, que 'l posi en condicions de fer la pols al marqués de Gélida.

Segons l' últim balans semanal publicat pel Banch d' Espanya l' or ha augmentat respecte al balans anterior en la quantitat de 663 pessetas. Fixins'hi bé: 663 pessetas: ni una mes, ni una menos.

660 ho compendria. 665 també: ab 135 dobetas de cinch duros sortiria 'l compte.

Lo que no 'm cab á la barretina son las tres pessetas del pico.

¿En quína máquina s' ha acunyat aqueixa moneda d' or de tres pessetas?

L' altre día un senyor se 'n anava á veure 'l *Cine-matographe Lumière*, espectacle que s' exhibeix en lo pati de la fotografia de Napoleón y portava á la má un diccionari francés-panyol.

—Home previngut val per dos—deya molt serio. —Com que la funció es francesa, hi vaig ab el diccionari, per enténdrela millor.

Després dels Raigs X, las galetas X.

Pero aixís com tocant als raigs del doctor alemany hi ha gent qu' encare té 'ls seus duptes, de las *Galetas equis* de la casa Palay no se'n senten sino elogis.

La seva presentació es de lo mes *chic* que poden imaginar-se, y en quant á la qualitat de la galeta, tasin *Equis Palay* y estich segur de que immediatament els hi reconeixen la *beligerancia*.

Segons una nota qu' hem rebut de l' empresa d' omnibus *La Catalana*, desde primer d' any queda-

rán retirats tots los passes de lliure circulació, en vista dels molts abusos que 's cometían, haventhi personas ab ells favorescudas tan poch delicadas que *deixavan la gorra* que 'ls havia regalat l'empresa á altres subjectes amichs d'estalviar-se 'ls deu céntims del passatje.

D'aquesta manera podrá dirse:—Fora gorras, fora abusos.

EPÍGRAMA

(D'ACTUALITAT)

Un cego, aquest any, la grossa
als de Almeria 'ls ha dut,
Quánts voldrian quedar cegos
per tenirne tant bon ull.

B. NANI.

A l'Espluga de Francolí, durant la temporada de banys, s'acostuman á fer totas las excursions en burro.

Camí de la Pena 's dirigia una comitiva, y un de aquells animalons, ab la séva tossudería caracterís-

Demá passat dissapte publicarà *La Campana de Gracia* un número extraordinari d'any nou, plé d'intenció política.

No deixin de comprarlo. N'he vist las probas y 'ls asseguro que 'ls agradará.

Per home de pit l'andalús que, procedent del penal de Ocanya, se troba avuy en la presó de Sevilla á conseqüencia de haverse casat ab quatre donas.

Vels'hi aquí un home que podrá dir:

—Avants van portar-me á presidi per haver comés un delicte que no podía anar ni ab rodas. Ne surto, m'arrepenteixo, 'm faig molt religiós, y tinguin, ara m'hi portarán per haver freqüentat massa 'ls sacraments.

—No hi ha res que fassa cambiar tant d'ideas com el matrimoni —deya un filosof de secá.

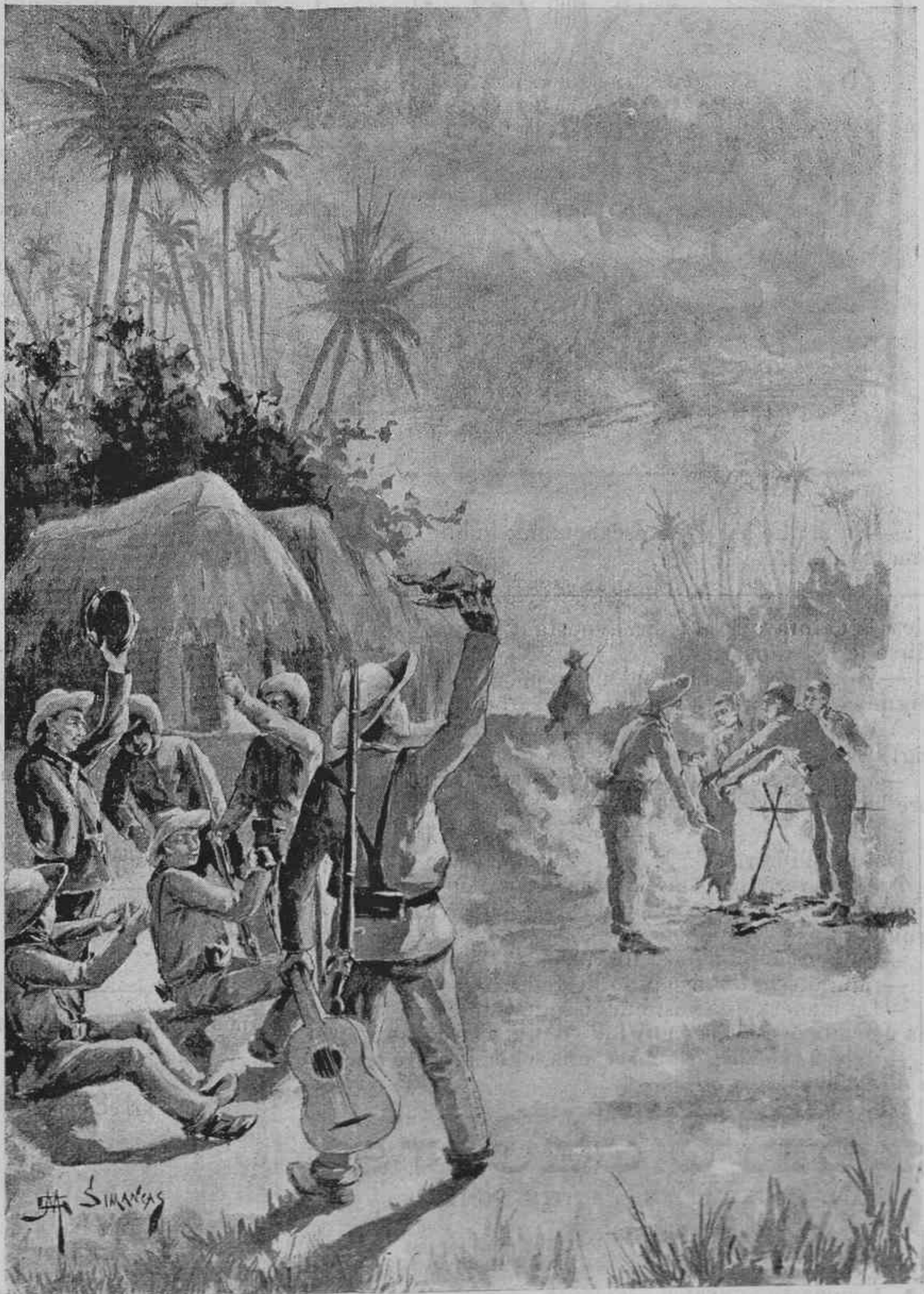
—De veras?—li replicavan.

—Y tant de veras, que aquí ahont me veuen jo soch un viu exemple de lo que dich. Figúrat que avants de casarme m'agradavan totas las donas sens excepció.

—Y ara?

—Ara m'agradan totas, menos la meva.

PÁGINAS CUBANAS—LA Noche Buena EN CAMPANYA

—¡A la salut de l'ánima de 'n Maceo!

LO QUE MENJÉM

—Sí, sí que 'ns vajin escabetxant; que lo qu' es dels barcelonins ja 'n fem feyna.

tica 's deturava á cada pas, costant lo que no pot dirse ferlo avansar.

—Vaja, no vull que li peguéu, pobra bestia!... — digué la senyora que 'l montava á la burrera.

Y dirigintse ab veu molt amable al animaló, li dirigí las següents paraulas:

—Vamos á veure quan acabarás de reflexionar sobre la téva situació.... de burro!

En una llibrería.

Una senyora molt meticulosa tracta de adquirir una novela que acaba de publicarse; pero avants pregunta:

—Es ben moral aquest llibre?

—¡Moralíssim!—respón lo llibreter.

—De manera que vosté m' assegura que una ne-na de catorze á quinze anys d' edat pot llegirlo!....

—¡Qué si pot llegirlo!.... A ulls cluchs, senyora, á ulls cluchs!....

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Bo-na-ven-tu-ra.
- 2.ª ID. 2.ª—Ras-pa.
- 3.ª ENDAVINALLA.—La mitja.
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Floresta.
- 5.ª GEROGLÍFICH.—Gracias al yoduro, yo duro.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

UN FET

L' Angela, xicota honrada tres baixá de Vilafranca per colacars' de cambrera en una molt bona casa; segons costum del seu poble total un cop la senmana hu confesarse, y un dia lo mossen que confessava, li tres dir:—¿En qué s' ocupa?—
—Estich servint á una casa.
—Si vol venir hu la meva poch treball y bona vianda.—
Pintantli moltas promesas aixis tres pogué enganyarla, y ella com tot s' ho tres creure tres hu-dos casa 'l sotana: de lo que li tres prometre diu que res no li faltava, mes assegura que 'l guapo, tenia molt malas manyas; y afegeix, que no podent lográ lo que desitjava, que la tres treure de casa dihentli:—Estás condemnada.—

B. S. B.

II

De total ne porto jo de dos ab tres ma mullé; y ja dolent, ja molt bó, de prima tothom ne té.

SOCA-BARBE-SOCA.

MUDANSA-EPITAFI

Jau en aquest recó humil un total qu' era molt pobre, morí á la tot de resultas de passarli 'l tren per sobre.

FIDEL DELFI.

TRENCA-CLOSCAS

CARLOTA LEOTI
GANDESA

Formar ab aquestas lletas lo titol de un sainete catalá.

CARRIQUIRI.

CREU DE SILABAS

Sustituhir los punts per lletas de modo que llegit vertical y horizontalment donguin los següents resultats:—

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

Barcelona à la vista

ALBUM DE FOTOGRAFIAS INÉDITAS, SIN RIVAL EN SU GÉNERO
ACABA DE SALIR EL

5.º cuaderno

que consta de 16 vistas, cada una de las cuales constituye

UN CUADRO DE LA VIDA BARCELONESA

Fotografías RUS ☒ Grabado P. BONET ☒ Papel «LA VIZCAINA» ☒ Impresión A. LÓPEZ ROBERT

BARCELONA

À LA VISTA

Provincias: 35 céntimos

30
céntimos

BARCELONA

À LA VISTA

Provincias: 35 céntimos

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

Tomo 48

LA NIÑA ARACELI

por **EL CONDE DE LAS NAVAS**

Un elegante tomo encuadernado con cubierta al cromo, Ptas. 0'50.

ALMANACH

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

pera l' any 1897

Preu 2 rals.

Tapas ab planxas dauradas
per encuadernar LA ESQUELLA
DE LA TORRATXA.

Preu Ptas. 1'50.

DIETARIOS para 1897 desde 1 á 4 pesetas

JULIO VERNE

ANTE LA BANDERA

Ptas. 1'25.

Aviat sortirà obra nova

DE

C. GUMÀ

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, no remetent ademés 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

FI D' ANY

De realitats, ni una sola;
de desengany un cabàs:

aquí teniu lo que pensa
l'home del nas.

Primera ratlla: part de la persona.—Segona: per pescar.
—Tercera: poble català.—Quarta: nom d'home.—Quinta:
nota musical.—Sexta: dos vocals.

JOSEPH TOUS.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8—Animal de ploma.
- 2 3 4 5 6 7 8—Arbre.
- 5 4 5 6 7 8—Ofici.
- 1 2 3 4 5—Animal de ploma.
- 5 2 1 4—Aliment.
- 3 2 1—Animal.
- 7 8—Nota musical.
- 8—Vocal.
- 1 5—Aliment.
- 1 8 6—Porqueria.
- 1 8 7 4—Fruyta.
- 6 7 4 3 4—Pels carreters.
- 1 8 7 8 7 4—Arbre fruytós.
- 8 5 6 7 8 3 4—Astre del firmament.
- 6 4 7 7 4 5 5 4—Poble català.

J. GIL.

GEROGLIFICH

:: P 1895

P 1895	TORNS	MOLTS	P 1895
	Y		
	D D D		
	EN		
::	G 1895	G 1895	::

:: P 1895

SAMUEL GRAN.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.